

MENDELOVA ZEMĚDĚLSKÁ A LESNICKÁ UNIVERZITA V BRNĚ

Zpráva o činnosti Archivu MZLU v Brně
(Materiál pro zasedání kolegia rektora MZLU v Brně dne 6. 12. 2005)

Předkládá : PhDr. Taťjana Šabartová

Zpracovaly: PhDr. Alena Mikovcová, Mgr. Eva Mrázová
V Brně dne 30. 11. 2005

Archiv Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně

Všeobecné informace

Archiv MZLU v Brně byl zřízen rozhodnutím rektora č. 2/ 95 v roce 1995 jako pracoviště s celoškolskou působností. Je součástí celostátní sítě archivů ČR. V současné době připravuje podklady pro svou akreditaci, která je podmínkou pro získání statutu specializovaného archivu.¹ Představuje unikátní soubor historické dokumentace od založení Vysoké školy zemědělské v Brně v roce 1919 až do současnosti Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně.

Archiv MZLU je součástí organizačně správního oddělení rektorátu. Vedoucí oddělení a současně sekretariátu rektora je PhDr. Tatjana Šabartová.

Personální obsazení

Personálně je archiv obsazen 2 pracovníci s vysokoškolským vzděláním v příslušném oboru (od 1. 9. 1992 PhDr. Alena Mikovcová, od 1. 10. 2004 Mgr. Eva Mrázová, DIS). Dosud nebyl ustanoven vedoucí archivu.

Prostorová kapacita a stavebně-technické zajištění

Archiv je situován do suterénu nového objektu specializovaných výukových prostor (pavilon Q). Prostorové a stavebně-technické zajištění archivu v zásadě odpovídá podmínkám stanoveným zákonem. Pro potřeby akreditace je třeba zajistit statické posouzení nosnosti podlah a přesnější měřiče klimatických podmínek v archivním depozitáři. Celková prostorová kapacita univerzitního archivu činí 428, 3 m² (bez chodby a WC).

Objemová kapacita

K 30. 11. 2005 archiv spravuje 1 230 běžných metrů (bm) archivních fondů a sbírek.

Odborná činnost

1. **Náplň činnosti**
 - a) koncepce v oblasti archivnictví a spisové služby na MZLU,
 - b) dohled na vedení spisové služby a na předarchivní péči, metodická pomoc všem součástem MZLU,
 - c) výběr archiválií ve skartačním řízení a mimo něj (dary, delimitace),
 - d) evidence archiválií v rámci Národního archivního dědictví ČR,
 - e) odborné zpracování archiválií a zajišťování jejich péče,
 - f) vytváření archivně-informačního systému elektronickou formou,
 - g) poskytování archivních služeb univerzitním pracovištím a dalším žadatelům (potvrzení, výpisy, opisy, kopie, rešerše),
 - h) poskytování badatelských služeb (nahlížení do archiválií),
 - i) vědecká a publikační činnost, zaměřená na historii univerzity, jejích vědních oborů, života a díla významných osobností,
 - j) zpracování odborných a populárně-vědeckých textů k propagaci a prezentaci univerzity,
 - k) správa specializované knihovny,
 - l) inventura archiválií vyhlášená ministerstvem vnitra,
 - m) další odborné archivní úkoly organizované nadřízeným státním oblastním archivem.

¹ Podle § 51 zákona č. 499/2004 Sb. o archivnictví a spisové službě mají vysoké školy možnost zřizovat specializované archivy, které mohou jako archivy působit pouze v případě udělení akreditace. Kolegium rektora na svém zasedání dne 7. 12. 2004 vyslovilo souhlas se zřízením specializovaného archivu MZLU.

2. Spisová služba, skartační řízení, předarchivní péče

V souladu s novým archivním zákonem archiv vypracoval vnitřní normu pro oblast spisové služby a předarchivní péče na univerzitě, která bude vydána s účinností od 1. 1. 2006 (Spisový a skartační řád MZLU). V souvislosti s předarchivní péčí archiv řešil řadu koncepčních a metodických problémů (elektronická spisová služba, typologie dokumentů v UISu, elektronické zpracování diplomových prací, licenční politika).

Na základě zákona o archivnictví je Moravský zemský archiv v Brně kontrolním a metodickým orgánem příslušným pro Archiv MZLU. Zároveň je pověřen dohledem nad vyřazováním (skartací) písemností a schvalováním skartačních návrhů, předkládaných univerzitním archivem. Po ukončení skartačního řízení bylo převzato z 19 pracovišť a od 6 fyzických osob, celkem 175,32 bm archiválií. V průběhu skartací byly provedeny dohlídky v registraturách děkanátů fakult (s výjimkou ZF v Lednici).

3. Odborné zpracování archivních fondů a sbírek

Jednotlivé archivní fondy a sbírky jsou evidovány v celostátně závazné evidenci Národního archivního dědictví ČR (NAD). Jsou součástí centrální databáze PEVA (počítačová evidence archiválií) přístupné na www.Ministerstva.vnitra.CR. Archiválie jsou zpracovány klasickými inventárními soupisy a katalogy. Části fondů jsou inventarizovány elektronickou formou. Celkem bylo v roce 2005 zpracováno 110,87 bm archivního materiálu.

Univerzitní archiv spravuje celkem 69 archivních fondů a sbírek. Jejich seznam se standardizovaným popisem je vyvěšen na webu univerzity a bude aktualizován dle nové evidence NAD (<http://old.mendelu.cz/archiv/>).

4. Vytváření archivně informačního systému

Archivní pomůcky jsou vedeny v klasické papírové podobě s perspektivou jejich převedení do digitální podoby. Do budoucna se uvažuje o jejich přepracování do podoby respektující doporučené mezinárodní standardy – Mezinárodní standard pro záznam archivních autorit (ISAAR), Mezinárodní standard pro archivní popis (ISADg). Problematika standardizace archivních pomůcek v digitální podobě se řeší na úrovni Národního archivu v Praze a je předmětem diskuse archivního fóra. Knihovní fond diplomových prací je zpřístupněn v elektronické podobě ve databázi ACCESS.

Nová evidence archivních fondů a sbírek by měla být zpřístupněna elektronicky formou databáze PEVA.

5. Dílčí knihovna archivu

Archiv spravuje 152 knihovních jednotek. Příruční knihovna archivu je spojena s konferenční místností a je postupně vybavována.

6. Archivní služby

Archivní služby jsou poskytovány posluchačům a univerzitním pracovištím a žadatelům mimo univerzitu pro výzkumné, pedagogické, kulturní a osvětové účely.

a) správní činnost

Žadatelům jsou vystavovány duplikáty náhradních dokladů, potvrzení o studiu, výpisy (vykonané zkoušky z jednotlivých předmětů - transkripty, sylaby), vyjádření k odborné způsobilosti. Úkony jsou zpoplatňovány podle každoročně aktualizovaného rozhodnutí rektora o stanovení poplatků spojených se studiem a výše úhrad za poskytnuté služby studentům a některým dalším osobám.

Do 30. 11. 2005 bylo vydáno celkem 132 výpisů, opisů a potvrzení pro správní účely (84 potvrzení o studiu, vyhotoveno 19 duplikátů diplomů a vysvědčení o státních zkouškách, 10 transkriptů a 112 výpisů zkoušek, sylabů, přehledů výsledků studia, potvrzení jednotlivých zkoušek, ověření VŠ vzdělání).

b) zápůjční služba, nahlížení do archiválií

Zápůjční služba v badatelně archivu je prezenční. Archiv navštívilo 32 badatelů a bylo zapůjčeno 66 dokumentů z archivních fondů (42 diplomových prací, 23 archivních jednotlivin).

c) retrospektivní rešerše

V roce 2005 bylo provedeno 36 rešerší, z nichž nejvýznamnější bylo zpracování dějin německé VŠZ v Děčíně-Libverdě, vznik Lesnické fakulty v Praze, život a dílo Doc. Dr. Ing. Huberta Pelikána, personální obsazení akademických senátů VŠZ (MZLU), historie RVS Karlov.

7. Účast na konferencích

Konference archivů vysokých škol, Hradec Králové, 11 října 2005. Účast PhDr. Alena Mikovcová, Mgr. Eva Mrázová.

PhDr. Alena Mikovcová

Matriky studentů - studijní spisy- univerzitní informační systém na MZLU v Brně + referát na Konferenci archivů vysokých škol, Hradec Králové, 11 října 2005.

Mičurinská agrobiologie na VŠZ v Brně v 50. letech 20. století. Archiv Akademie věd ČR, Kolokvium Velmožové vědy? (Osobnosti českých přírodních věd mezi badáním a ideologií v 50. a 60. letech 20. století), 8 stran textu tezí k diskusi + referát, Praha, 7. prosince 2005.

8. Publikační činnost

PhDr. Alena Mikovcová

Vydáno:

Podíl Vysoké školy zemědělské v Brně na rozvoji zemědělského pokroku v meziválečném Československu, Zemědělské školství, výzkum a osvěta jako předpoklad hospodářského a sociálního rozvoje venkova v 19. a 20. století, Studie Slováckého muzea, 9/2004, s. 97-109.

Russische und ukrainische Wissenschaftler an der Hochschule für Landwirtschaft in Brünn, Wissenschaft im Exil Die Tschechoslowakei als Kreuzweg 1918-1989, Práce z dějin vědy-Studie in the History of Sciences and Humanities, Band, 17, pp.180-220.

Odevzdáno do tisku:

Vědecká práce na brněnských vysokých školách za 2. světové války, Sborník z mezinárodní konference Věda a armáda, věda a válka 1914-2004, 13 stran (odesláno 27. 2. 2005).

Deníky versus paměti rektora Vysoké školy zemědělské v Brně prof. Rudolfa Haši, Sborník z pracovního setkání Paměti a vzpomínky jako historický pramen, 17 stran (odesláno 15. 1. 2005).

9. Členství ve vědeckých organizacích

PhDr. Alena Mikovcová je členkou Sdružení historiků (Historický klub), Společnosti pro dějiny vědy a techniky a České archivní společnosti. Byla jmenována Radou pro zahraniční styky AV

ČR členkou Českého komitétu pro dějiny vědy a techniky a kooptována do výboru Společnosti pro dějiny věd a techniky, vědecké společnosti asociované k Radě vědeckých společností ČR. Mgr. Eva Mrázová je členkou České archivní společnosti.

10. Propagace a prezentace univerzity

Archiv se zapojil do projektu elektronického populárně vědeckého zpracování dějin města Brna encyklopedickou formou – Encyklopedie dějin města Brna (www.Encyklopedie.brna.cz). V návaznosti na shromažďování údajů do encyklopedie zamýšlí archiv vytvořit elektronický biografický slovník osobností MZLU (VŠZ).

Archiv zpracoval a doplňuje na www MZLU [Galerie rektorů](#), [Kalendárium univerzity v datech a obrazech](#).

V průběhu prosince 2005 uspořádá archiv veřejně přístupnou výstavku „Vysoké školy v novoročenkách na přelomu tisíciletí (1995-2005)“.

11. Opatření k akreditaci archivu

- a) zajištění statického posouzení nosnosti podlah archivního depozitáře (v jednání),
- b) zajištění objektové bezpečnosti (krádeže kamer v suterénu budovy Q),
- c) posouzení a zakoupení odpovídajících klimatizačních zařízení do depozitáře archivu,
- d) zajištění náhradních ukládacích prostor v případě evakuace archivu.

12. Záměry archivu v roce 2006

- a) příprava akreditace archivu (evidence NAD, lokační plán, evakuační plán),
- b) uzavření a zpracování archivního fondu VŠZ Brno (1919 – 1994),
- c) přebírání a kompletování archivní sbírky diplomových z let 1955 - 1994 prací z jednotlivých ústavů (jen za léta 1990 – 1994 se jedná asi o 48 běžných metrů diplomových prací),
- d) příprava Biografického slovníku VŠZ (MZLU),
- e) tvorba hesel Encyklopedie dějin města Brna,
- f) zapojení do projektu „Od rozvoje lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji k inovačnímu podnikání“ (přednášky o archivnictví a spisové službě ve vztahu k informačním systémům)